

ALFABET
TRADYCJI

BISKUPIŃNA

Kopka, czyli kobiece nakrycie głowy, jest bardzo ważnym elementem tradycyjnego stroju biskupiańskiego. Kiedyś wszystkie Biskupianki miały swoje kopki. Były one wykonywane przez panie zwane **kopczożkami**. Żeby zrobić kopkę, należy najpierw pięknie wyhaftować okap, potem wykrochmalić tiulowe wstążki, a ostatecznie ułożyć je i zszyć.

Jest to trudna i czasochłonna praca. Biskupianki nosiły również haftowane fartuchy oraz sznury czerwonych koralików, które były tak ważne, że noszono je zarówno do strojów odświętnych, jak i codziennych. Czy wiecie, że każdy **spódnik**, czyli spódnica biskupiańska, ma 77 fałd? Dzięki temu Biskupianki tak pięknie wyglądają, tańcząc wiwata.

ALFABET
TRADYCJI

BISKUPIZNA

GRAJCIE
DUDKI,
A WESOTO!

Namaluj kolorowe kwiaty na fartuchu.

Biskupianki noszą wyjątkowe nakrycia głowy. Ta Biskupianka ma na głowie upiętą z tiulu kopkę. Wokół kopki widzimy podobny do kołnierza, sztywny, haftowany okap. Kołnierz nazywany jest kryzikiem. Żeby kopka nie spadła z głowy, mocuje się ją za pomocą wstążki z wielką kokardą.

Pokoloruj pola oznaczone „+” na żółto, a „•” na czarno.

Na Biskupiznie w świąteczne dni kobiety zakładały różne nakrycia głowy. Jednym z nich była **buda** – uroczyste przybranie głowy, sięgające nawet do 30 cm wysokości. Jest to usztywniona, specjalnie złożona chusta nałożona na kopkę.

Dokończ budy.

Na wesele czy inne wyjątkowe uroczystości gospodynie zakładały **klapice**, które uważane były za niezwykle eleganckie. Klapica również ma **okap**, a z tyłu przyczepione są piękne wstążki w kwieciste wzory.

Kto ubrał klapice?
Narysuj twarz i kwieciste wzory na wstęgach.

Wiwat to najbardziej znany wielkopolski taniec tradycyjny. Pary tańczące wiwata najpierw przesuwają się po kole drobnymi krokami, a następnie, w drugiej części, szybko wirują. To właśnie ten taniec rozpoczynał na Biskupim każdej zabawę taneczną. Czy widzisz, co trzyma mężczyzna w ręce? To **bat weselny** – mężczyźni strzelali nim w powietrze, radośnie przy tym tupiąc i klaskając – w ten sposób zachęcali wszystkich do tańca i zabawy.

Dorysuj pary tańczące wiwata.

Wiwaty gra kapela składająca się z dwóch **groczy**, czyli muzyków – jeden gra na **dudach**, a drugi na **skrzypcach podwiązanych**. Na szyjce skrzypiec zawiązuje się nitkę, żeby dobrze brzmiały z dudami. Dzięki temu instrument brzmi wyżej. Taki zabieg, zwany „podwiązaniem” skrzypiec, spotykany jest tylko w Wielkopolsce! Na zdjęciu widzimy wybitnych groczy – byli nimi Antoni Maleszka (dudy) oraz Antoni Bzdęga (skrzypce).

BISKUPIZNA

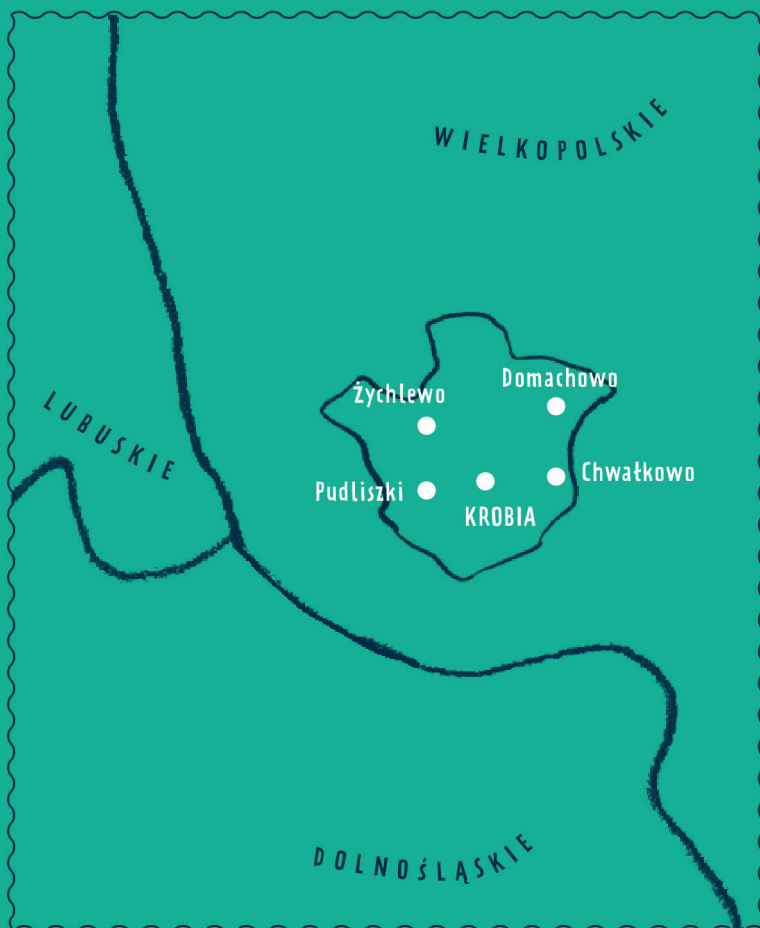
Biskupizna to mikroregion etnograficzny w południowo-zachodniej Wielkopolsce, złożony z dwunastu miejscowości w okolicy Krobia.

Nazwa Biskupizna wywodzi się stąd, że ziemie te od średniowiecza aż do rozbiorów stanowiły własność biskupów poznańskich. Wpłynęło to na wykształcenie się odrębnych zwyczajów i cech etnograficznych podregionu.

Do najważniejszych przejawów dziedzictwa kulturowego należą tu charakterystyczne stroje, gwara, swoiste instrumentarium (dudy i skrzypce podwiązane) oraz śpiew, tańce i obrzędy. Tradycje kulturowe Biskupizny zostały w 2016 roku wpisane na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO.

ALFABET tradycji

to cykl interaktywnych spotkań edukacyjnych, w trakcie których dzieci poznają kulturę wybranych subregionów Wielkopolski: muzykę instrumentalną, śpiew, taniec, instrumenty muzyczne, zwyczaje i obrzędy. Spotkania, przygotowane w oparciu o autorskie scenariusze, prowadzone są przez animatorów oraz muzyków, zajmujących się tradycjami wybranych podregionów. Celem programu jest zapoznanie dzieci ze specyfiką kultury tradycyjnej Wielkopolski, jak również edukowanie dzieci do uczestniczenia w kulturze tradycyjnej jako polskim dziedzictwie kulturowym.

Nowy Tomyśl 2018

Tekst
Karolina Ociepka, Joanna Szaflik

Opracowanie graficzne
Anna Kaźmierak

Wykorzystano fotografie ze zbiorów

Gminnego Centrum Kultury i Rekreacji
im. Jana z Domachowa Bzdęgi w Krobi

Publikacja jest udostępniona na licencji
Creative Commons Uznanie Autorstwa 4.0 Polska
[CC-BY 4.0 Polska].

Organizator

MIEJSKA I POWIATOWA
BIBLIOTEKA PUBLICZNA
W NOWYM TOMYŚLU

Partner

mozaika
EDUKACJA / ANIMACJA / KREACJA

Dofinansowano ze środków
Muzeum Historii Polski w Warszawie
w ramach Programu „Patriotyzm Jutra”

PA
TRIO
TYZM
JUTRA